

24 часа

04.10.2012 г., с. 13

Бисер Петков, управител на НОИ:

С увеличението пенсията стига 59% от заплатата - рекорд от 12 г.

Лиляна Филипова

- Г-н Петков, обявеното увеличение на пенсиите май не радва много възрастните. Синдикатите го определят като незаконно и абсурдно.

- Диференцираният подход за увеличение на пенсиите според годината на отпускането е справедлив и икономически обоснован. Той се налага, защото от средата на 2009 г. досега парите на възрастните не са осъвременявани. Ако нормалната индексация беше вървяла всяка година, пенсиите до края на 2009 г. щяха да имат това увеличение, а тези от 2012 г. щяха да се вдигнат само с инфлацията за последната година. Така се компенсира инфлацията от датата на отпускането на пенсията досега. Ако дадем на всички по равно, новите пенсионери от 2012 г. ще бъдат облагодетелствани, защото тяхната пенсия е изчислена върху по-висок осигурителен доход. Например в резултат само от нарастването на средния осигурителен доход пенсията на човек с 38 г. стаж и индивидуален коефициент 2, отпусната в началото на 2009 г., е с 50 лв. по-ниска от пенсия със същите параметри от юли 2012 г. Ако дадем еднакъв процент, ще се изкриви моделът, връзката между стари и нови пенсии. В НОИ получихме много писма от стари пенсионери, които бяха убедени, че тяхното увеличение трябва да е по-съществено. И все пак по-голямата част от пенсионерите - 85%, получават максималните 9,8%.

- Как се стигна до тези 9,8%?

- На базата на отчетените средногодишни индекси на потребителските цени - за второто полугодие на 2009 г. - 0,9%, за 2010 г. - 3%, за 2011 г. - 3,4%, и за 2012 г. - прогнозно 2,2%. Сборът от всички дава точно 9,8%.

- Казвате, че с тази схема увеличението струва 582 млн. лв. допълнително. Колко още щяха да бъдат нужни, ако всички пенсии бяха вдигнати с 9,8%?

- Около 25 млн. лв. повече. Това е незначителна сума, за да бъде аргумент за решението. Целта е да има справедливост, нормални пропорции в пенсионната система, за да се стимулира осигуряването. По същия начин се обяснява и по-малкото увеличение на минималната пенсия за стаж и възраст - от 145 на 150 лв. Тя беше изпреварващо вдигната през юни - от 136 на 145 лв., и с последното увеличение нараства с 10%.

- Защо се отказвахте от варианта увеличение от 1 януари? Трите зимни месеца може да бъдат фатални за много възрастни.

- Една от причините, естествено, е непосилният разход. Увеличение от януари би струвало със 170-180 млн. лв. повече. Но не трябва да се забравя, че ежегодното осъвременяване според осигурителния кодекс е от 1 юли всяка година. В случая

дори го правим 3 месеца по-рано. Търсен е реалистичен вариант, обезпечен с бюджетните приходи.

- Следващата актуализация кога и как ще стане?

- От миналата година по закон пенсиите се актуализират само с инфлацията, а не както беше преди - с половината от инфлацията и ръста на осигурителния доход. Ако не настъпят други промени, следващата индексация ще е пак по този начин - от 1 юли 2014 г.

- Вдигането на осигурителния таван е много спорна мярка. Какъв ефект очаквате?

- Около 107 000 души имат доход над сегашния осигурителен максимум от 2000 лв., т.е. промяната от 1 януари ще засегне тях. Специално в интервала от 2000 до 2200 лв. са 1/5, или 20 583-ма. За тях действителният доход ще стане и осигурителен. От това приходите в общественото осигуряване ще се увеличат с 71 500 млн. лв., като приблизително 44 млн. ще са от осигурителни вноски и 27,7 млн. от допълнителния трансфер, който държавата ще направи с нейните 12% осигурително участие. Ще има ефект и върху разходите. Увеличението на максималната пенсия от 700 на 770 лв. от 1 април ще струва 27 млн. лв. повече. Обезщетенията също ще се увеличат, тъй като ще се изчисляват върху по-висок доход. За догодина нетният ефект от тази мярка за бюджета на общественото осигуряване е положителен - приходите ще са повече от разходите за повишената максимална пенсия. Но по-нататък, когато ще се изплаща повишеният максимум на пенсиите целогодишно, положителният ефект ще намалее. Погледнато на консолидирана основа, може да стане и отрицателен.

- Щом финансовият ефект е сигурен само за догодина, а има и риск част от хората с по-високи доходи да отидат в сивата икономика, оправдана ли е подобна стъпка?

- Дискусионно е. Някои искат много по-сериозно увеличение на осигурителния таван. Други настояват да възстановим пропорцията, съществувала преди години - максималният осигурителен доход да е колкото 10 минимални заплати, което значи от януари 3100 лв. Предложената стъпка за увеличение догодина дори е малка на този фон. Същевременно трябва да държим сметка, че сега таванът на пенсиите е функция на максималния осигурителен доход и щом вдигаме максималната пенсия, трябва да вдигнем и максималната осигуровка. През 2014 г. вече трябва да се намери трайно решение за тавана. Ясно е, че той ще отпадне за новоотпуснатите. За пенсиите, отпуснати до края на 2013 г., трябва да се реши дали таванът да остане 35% от максималния осигурителен доход. В момента за човек, който се осигурява на максимума, тези 35% са ограничаващи, т.е. действителната му пенсия е по-висока от тавана. Добре е още догодина да се реши този процент да се увеличи или таванът да се отвърже от максималния доход и да се определя на друг принцип - да се индексира с всички останали пенсии и да започне плавно да се освобождава, т.е. все повече хора да вземат пенсии в действителния им размер. Разбира се, това е невъзможно за суми, които са в пъти по-високи от тавана. Максималният осигурителен доход ще остане само като регулатор на новоотпуснатите пенсии. С него индиректно се стимулира и допълнителното доброволно пенсионно осигуряване, защото той все пак ограничава размера на

основната пенсия и ако човек иска по-голяма, той е мотивиран да се осигурява и доброволно.

- Справедливо ли е осигуровката за военни, полицаи и ДАНС да се вдига с 20% за сметка на държавата, т.е. на всички данькоплатци?

- И досега държавата правеше вноските на тези хора. С тази корекция не се променя източникът на финансиране, а се прилага разходо-покривният принцип. Досега сумата, която НОИ получаваше за тази група, беше по-ниска от необходимото и плащането на пенсиите генерираше дефицит. Занапред тези средства ще бъдат предвидени в бюджетите на съответните ведомства и ще постъпват като приходи в общественото осигуряване. Вноските вече ще покриват разходите за пенсии на тези хора.

- Казахте, че с това увеличение средната пенсия на един пенсионер догодина ще се увеличи от 271 на 295,32 лв. Това прави ли пенсията по-адекватен заместител на заплатата?

- Да. С това пенсията ще достигне 59,1% спрямо последния нетен доход - това е най-високият коефициент на заместване от 2000 г. Последните 1-2 г. имаше тенденция към намаляване, но това ще се коригира. Сега е 55,8%, през 2011 г. бе 57,1. Така че адекватността на пенсиите ще се подобри чувствително. В крайна сметка това е коректната база за сравнение с други страни, тъй като пенсията е заместващ доход. А не дали е 200 или 500 евро, защото това са несъпоставими величини.

- Последно НОИ или Агенцията за социално подпомагане ще плащат вдовишките добавки от догодина?

- След обстоен експертен анализ през последните месеци се реши НОИ да продължи да изплаща не само вдовишките добавки, а и социалните пенсии за старост, социалните инвалидни пенсии и всички добавки към тях. Предвид липсата на достатъчно администрация прехвърлянето им към Агенцията за социално подпомагане ще изисква допълнително средства, без това да подобри достъпа на хората до тези плащания. Но това, че остават в НОИ, не значи, че ще се плащат от осигуровките на работещите. Те ще са пак за сметка на държавния бюджет.

Как върви изпълнението на бюджета за тази година?

- За първите 8 месеца отчитаме икономия от 35 млн. лв. от пенсии. Разходите са по-малки от планираните и очакваме това да остане и до края на годината. Пенсионерите намаляват в резултат от по-строгите условия за пенсиониране, въведени с реформата. Изпълнението и по другите пера от разходите за майчински и обезщетения за безработица върви в рамките на планираното. Само за болничните имаме преразход. Така е от още от първите месеци на годината и тенденцията се запазва.